

BU LAYIHƏ AVROPA İTTİFAQI
TƏRƏFİNDƏN MALIYYƏLƏR

COVCHEG

Slow Food®

SLOW FOOD PREZİDİYASI

PREZİDİYA NECƏ YARANIR, İSTEHSALÇILARLARA ƏLAQƏLƏRİN
YARADILMASI VƏ TƏDBİRLƏRİN TƏŞKİLİ

Redaktorlar

Serena Milano, Raffaella Ponzio, Piero Sardo

Əməkdaşlığı ilə

Francesca Baldereschi, Silvia Ceriani, Laura Drago, Azer Garayev,
Eleonora Giannini, Ursula Hudson, Marina Mainardi,
Ludovico Roccatello, Veronica Veneziano

Təxniki və elmi rəhbərlik

Carlo Bazzocchi, Daniele Bigi, Sergio Capaldo,
Mauro Cravero, Silvio Greco, Federico Infascelli,
Gwyn Jones, Paola Migliorini, Luca Nicolandi,
Cristiana Peano, Giovanni Perri, Andrea Pieroni,
Francesco Sottile

Tərcümə və redaktə

Zulfiyya Safarli, Charles Barstow, Azer Garayev, Anna Kanshieva

Layihə və qrafika

Alessia Paschetta

Şəkillər

Photos: ©Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Aqentliyi,
Marco Casonato, Giuseppe Cucco, Marco Del Comune,
Julie Evans, EventoLive, Giuseppe Fassino, Konstantin Gebser,
Marcello Marengo, Oliver Migliore, Paolo Andrea Montanaro,
Alberto Peroli, Fokke van Saane, Paola Viesi, Slow Food Archives,
Slow Food Archives/Elsbeerreich

Çap

Maxofset çap evi - Bakı, Azərbaycan

Nəşr tarixi: İyun 2019

MÜNDƏRICAT

GİRİŞ

SƏH. 4

SLOW FOOD PREZİDIALARI

SƏH. 7

MEYARLAR

SƏH. 8

İSTEHSALÇILARLA MÜNASİBƏTLƏR

SƏH. 13

PREZİDİANIN ƏLAQƏLƏNDİRİLMƏSİ

SƏH. 14

PREZİDİANIN YARADILMASI VƏ IDARƏ EDİLMƏSİ MƏRHƏLƏLƏRİ

SƏH. 15

İSTEHSALÇILARI BİRLƏŞDİRƏN İCMA

SƏH. 20

PREZİDİANIN TANIDILMASI VƏ ONUN DƏYƏRLƏRİNİN ARTIRILMASI

SƏH. 21

PREZİDİALARIN TƏQDİM EDİLMƏSİ

SƏH. 24

SLOW FOOD KAMPANIYALARI

SƏH. 25

ETİKET MƏTNLƏRİ

SƏH. 26

GİRİŞ

BÖYÜK QAFQAZ DAĞLARININ BIOLOJİ MÜXTƏLİFLİYİNİN TƏQDİMƏTİ

Tarixlər boyu Böyük İpək Yolunun bir hissəsi olan Azərbaycan özünəməxsus təbiət, fərqli mədəniyyət, qədim tarix və qida ən-ənələri ilə məşhur olan dadlı mətbəxi ilə fərqlənir. Xəzər dənizinin qərb sahilində və Cənubi Qafqazın şərq hissəsində yerləşən bu ölkə əlverişli coğrafi mövqeyinə malikdir. Ölkədə olan əlverişli iqlim şəraiti unikal agro bioloji müxtəlifliyin irsinə və müxtəlif gastronomik ənənələrin mövcud olmasına imkan vermişdir.

Azərbaycanın torpaq və iqlim şəraitinin təkrarolunmaz müxtəlifliyi burada genetik bitki resurslarının və heyvan cinslərinin zənginliyinə səbəb olmuşdur. Xalq tərəfindən seçilən bu məhsulların və cinslərin müxtəlifliyi gədim kənd təsərrüfatının ənənələrinə bağlıdır və onların qorunması vacibdir.

Böyük Qafqaz dağları layihənin diqqət mərkəzindədir. Dağlıq ekosistemlərinin və dağlıq ərazilərinin mədəni irsi böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu ekosistem qlobal həyata dəstək verən sisteminin ayrılmaz hissəsi olaraq, çoxsaylı etnik qruplara və sərt yaşayış şəraitində ənənəvi həyat tərzlərini qoruyan yerli xalqlara məskunlaşmasını təmin etməklə yanaşı zəngin və unikal qida və sənətkarlıq mədəniyyətini qorumağa imkan yaradır.

Sözü gedən mədəni və ətraf mühit zənginlikləri və onların qarşılıqlı əlaqəsi bu ərazinin gizli gastronomik xəzinəsi olaraq möhtəşəm qida müxtəliflik irsini yaradıb. Əfsuslar olsun ki, hazırda bu müxtəliflik təhlükə altındadır. Keçmişdə fermerlər tərəfindən qiymətli yerli növlər və cinslər yaradılmışdır. Ancaq bunların bir çoxu ya müasir növlərlə əvəzlənir, ya da yox olma təhlükəsi altındadır.

Böyük Qafqaz dağları regionunun qorunub saxlanması və təşviq edilməsi üçün zəngin miraslara malikdir. Yerli məhsulların və ənənəvi reseptlərin yenidən kəşf edilməsi, bu ərazilərin və mədəniyyətlərin təşviq edilməsi üçün kanalların yenidən qurulması və yerli icmaların gələcəyi üçün yeni imkanların yaradılması deməkdir.

COVCHEG LAYIHƏSİ: REGIONUN QIDA MÜXTƏLİFLİYİNİN MÜƏYYƏNLƏŞDIRİLMƏSİ VƏ TƏŞVİQİ

– Azərbaycanın Böyük Qafqaz Dağlarında icmalara aid dəyər zəncirinin gücləndirilməsinə aid COVCHEG layihəsi, ölkədə kənd təsərrüfatı və qida müxtəlifliyinin müəyyənləşdirilməsi və təşviq edilməsi üçün böyük imkanlar yaradır.

Layihə, kənd icmaları inkişaf modelini təşviq etməklə Böyük Qafqaz dağlarının ərazisində yerləşən kənd icmalarının iqtisadi bərpasına və rifahının artırılmasına yönəlib. Bu model aqro biologiya müxtəlifliyinin təminatı, iqtisadi inkişafı və yoxsulluğun azaldılmasını özündə əks etdirir. Sözü gedən üç elementin həyata keçirilməsinə nail olmaq üçün aqro biologiya müxtəlifliyinin ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi və düzgün idarəetməsi vacibdir.

Layihə beş pilot rayonu, onların arasında Şəki-Zaqatala və

Dağlıq-Şirvan iqtisadi rayonlarında yerləşən - Şamaxı, İsmayilli, Qəbələ, Şəki və Qax rayonlarını əhatə edir.

Əsas məqsəd bu ərazilərdə yerli gastronomik ənənələrin və eyniliklərinin mənəvi qiymətinin artırılmasına, bioloji müxtəlifliyin və mədəni irsin qorunmasına, və həmçinin davamlı yaşayış imkanları potensialına töhvə verilməsidir. Nəticə olaraq layihə benefisiarların bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirilməsi ilə yanaşı, pilot rayonlarının xüsusi ərzaq zəncirinin inkişaf modeli və turizm məhsulları və ənənələrinin hazırlayacaq. Bu modelin gələcəkdə digər regionlarda istifadəsi nəzərdə tutulub.

Uzun müddətdə layihə təbii ehtiyatlarının durumuna və sosial mühitin vəziyyətinə müsbət təsir göstərəcək, eyni zamanda layihənin işsizlik səviyyəsinə və miqrasiyanın sayının azaldmasına, həm də ərazilərin dözümlüününun gücləndirilməsinə müsbət təsiri gözlənilir.

Bu buklet, Dad Qəmisini və Presidia ilə birgə, qida məsələsi ilə bağlı vacib konsepsiyalarının daha yaxşı anlaması üçün digər nəşrlərin tərkib hissəsidir. Buklet bioloji müxtəliflik, yaxşı, təmiz və adətləli anlayışları ilə yanaşı, Dad Qəmisinə məhsulların seçilməsi üçün praktik məsləhətlər və qida bioloji müxtəlifliyinə aid olan tədbirlərin təşviqini özündə əks etdirir.

20 ildən artıq Slow Food öz Presidia və Dad Qəmisini layihələri sayəsində dünyanın bir çox ölkələrində kənd təsərrüfatı və qida bioloji müxtəlifliyinin təmin etməsi sahəsində konkret nəticələr əldə etmişdir.

Beynəlxalq Slow Food layihəsi - Dad Qəmisini, 150 ölkədə təhlükə altında olan 5000-dən artıq ərzaq məhsullarının kataloqlaşdırılması və onlara diqqət yetirilməsi ilə məşğuldur. Bu təşəbbüsə əsasən pilot regionlarında kiçik miqyaslı kənd təsərrüfatının təşviqi üçün böyük bir məlumatlandırma kampaniyasının həyata keçirilməsi planlaşdırılır.

Presidia artisan qida məhsullarını, yerli heyvan cinslərini, bitki çeşidlərini, ənənəvi əkinçilik və balıqçılıq üsullarını, yox olma təhlükəsi altında olan ekosistemlər və kənd landşaftlarını saxlamaq üçün layihələr toplusudur. Bu layihələr əməkdaşlığa, o cümlədən istehsalat qaydaların və məhsulların təşviq yollarının birgə müəyyən edilməsinə hazır olan kiçik miqyaslı istehsalçıları əməkdaşlığa cəlb edir. Onların əsas işi qədim biliklərinin saxlanması, davamlı təcrübələrin təşviq edilməsi və yerli sahələrin inkişaf etdirilməsidir.

SLOW FOOD PREZİDİALARI

Prezidialar istehsalçıların vəziyyətinə qarşı daha həssas yanaşan və onların keyfiyyətli məhsullarına dəyər verən alternativ bazarlarla əlaqələrinin qurulması məqsədilə ayrı-ayrılıqda fəaliyyət göstərən istehsalçıları bir araya gətirərək, qarşılaşdıqları çtinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə "Slow Food"un kiçik miqyaslı istehsalçı qruplarla əməkdaşlığını əhatə edən layihələrdir.

Bu səyahəti Arkin siyahısında yer almaqdan Prezidiaya çevrilməyə qədər gətirmək üçün istehsalçılarla birbaşa əlaqələrin qurulması vacibdir ki, onlar da öz növbələrində Slow Food dəyərlərini və fəlsəfəsini bölüşməli, eləcə də layihəni inkişaf etdirməyə həvəsli olmalıdırlar.

MEYARLAR

Prezidia aşağıdakıları müdafiə etmək üçün fəaliyyət göstərə bilər:

1. Tükənmək riski olan ənənəvi bir məhsul – “Dad Gəmsi” kataloquna daxil olan məhsul
2. Tükənmək riski olan ənənəvi istehsal təcrübəsi (məs. balıqçılıq, heyvandarlıq, emal, istehsal);
3. Tükənmək riski olan kənd landşaftı və ya ekosistemi.

Prezidianı yaratmaq üçün iki amil həmişə təsdiq edilməlidir.

4. Ətraf mühitin dayanıqlılığı (“təmiz”)
5. Sosial və iqtisadi dayanıqlılıq (“ədalətli”)

1. TÜKƏNMƏK RISKİ OLAN (“DAD GƏMİSİ” MƏHSULU) ƏNƏNƏVİ MƏHSULU QORUYAN PREZİDIALAR

Prezidia artıq “Dad Gəmsi” kataloquna düşmüş və tələb olunan xüsusiyyətlərə malik olan bir məhsul üçün yaradıla bilər.

Məhsul yerli növ (yeməli bitki çeşidi və ya ekonöv, heyvan cinsi və ya əhali), vətəni bir növ (spesifik bir becərilmə və ya emal üsulu və ənənəvi istifadə qaydasına tabe olan) və ya emal edilmiş məhsul (yerli istifadə və ənənələrdə xüsusi bir duyğu keyfiyyətinə malik olduğu müəyyən edilmiş, ənənəvi yerli biliklərə və əraziyə, icmanın yaddaşına və kimliyinə bağlılığı olan, sənətkarlıq üsulu ilə məhdud sayda istehsal edilmiş olmalı və tükənmə riskində olmalıdır) olmalıdır.

Prezidiaların əksəriyyəti “Dad Gəmsi” məhsulunun istehsalına yönəlmiş olan bu kateqoriyaya aiddir.

Bəzi nümunələr...

Navajo-Churro qoyunu (ABŞ),
Müstair Vadisi çovdar çörəyi
(İsveçrə), Mangalika Sosisi
(Macarıstan, Maiorchino pendiri
(İtaliya), Taliouine Zəfəranı

(Mərakeş), Purèn ağ çiyələyi (Çili) və Rimbàs qara bibəri (Malaziya) üçün Prezidialar.

2. TÜKƏNMƏK RISKİ OLAN ƏNƏNƏVİ İSTEHSAL ÜSULUNU (BALIQCILIQ, HEYVANDARLIQ, İSTEHSAL) QORUYAN PREZİDİALAR

Bu üsullarla istehsal edilən məhsulların sayı birdən çox ola bilər ki, onların da bəziləri tükənmək riski altında olmaya bilər.

İstehsal üsulu müxtəlif səbəblərdən itirilmək riski altına düşə bilər: ancaq yaşlı nəsil bu istehsal biliyi və bacarığına malikdir, çünki gənc nəsil başqa yerlərə köçür və ya digər sənətlərə yiyələnir və s. Bəzi ənənəvi üsullar (balıqçılıq, heyvandarlıq, istehsal) təkcə mədəniyyət və ya kimlik baxımından əhəmiyyətli deyil, eyni zamanda bu üsullar daha yaxşı ekoloji dayanıqlılığı təmin edir və yerli iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək üçün imkanlar yaradır. Məsələn üçün, ənənəvi sahil balıqçılıq üsullarını nəzərdən keçirək. Bu üsullar zəif təsirə malik torlardan istifadəyə və balıqçılarının dəqiq çevikliyi və biliyinə əsaslanır ki, bunların yaşlı nəsil balıqçılarla birbaşa ünsiyyət olmadan gənc nəsə ötürülməsi çətinidir. Eyni şeyi əkinçilik barədə də demək olar. Bu sahədə də növbələmə, birgə becərmə və tarlaların xüsusi idarə olunması bilikləri yoxa çıxmaq üzrədir.

Prezidiyanın adı ya üsulun özündən, ya da məhsuldan götürülə bilər ki, bunların hər ikisi coğrafi ərazi ilə birləşdirilə bilər.

Bəzi nümunələr...

Üsul və ya coğrafi ərazinin adı ilə adlandırılan Prezidialar Camogli Tonnarella Prezidiu (İtaliya) qədim "tonnarella" balıqçılıq sistemini (tonnara ilə oxşardır) qoruyur. Bu sistemdə torlar aprel ayından sentyabr ayına kimi altı aylıq müddət ərzində dənizə atılır və yalnız orta və iri balıqları tutur (stavrida, Atlantik skumbriyası, dəniz durnabalığı və s.). Amerika Çiy Süd Pendirləri Prezidiu bütün ABŞ pendir istehsalçılarının çətin ultragigiyenik və sərt qanunlar kontekstində çiy süddən istifadə edərək pendir istehsalını qoruyub saxlamaq və təbliğ etmək üzrə vahid maraqlarını özündə əks etdirir..

Üsul və ya coğrafi ərazinin adı ilə adlandırılan Prezidialar Smilyan lobyası Prezidiu (Bolqarıstan) çirklənməyə məruz qalmayan bir vadidə becərilən lobyaları qoruyur. Bu vadinin iqlim şəraiti (yayda mülayim temperatur, gündüz və gecə arasında böyük temperatur fərqi) bu məhsulun becərməsi üçün kiçik cənnət kimidir. Burada yaşayan kiçik dağ icması bu lobyə növünü 250 ildən artıq bir müddətdir ki, becərir, hər bir ailə kiçik

torpaq ərazisini istifadə edir, lobyanı qarğıdalı və ya kartofun arasında birlikdə əkir, kimyəvi gübrədən istifadə etmir və torpağı gücdən salmamağa çalışır.

Vyana Gemischter Satz Şərabları Prezidiyası eyni meynəlikdə hamısı ağ üzüm olan 20 növədək müxtəlif meynələrin becərilməsi kimi qədim üsulu qoruyur. Burada ayrı-ayrı meynələr yox, bu müxtəlif meynə növlərini eyni meynəlikdə becərmə və onları birgə emalı üsulu yox olmaq təhlükəsi altındadır.

3. YOX OLMAQ TƏHLÜKƏSİ ALTINDA OLAN KƏND LANDŞAFTINI VƏ YA EKOSİSTEMİNİ QORUYAN PREZİDİA

Landşaftlar da yox olmaq təhlükəsi ilə üzləşir. Bunun bir neçə səbəbi ola bilər: şəhərləşmə, sənayeləşmə, sənaye kənd təsərrüfatı və ya əhalinin ərazidən köç etməsi nəticəsində landşaftın tərk edilməsi, məhv edilməsi və ya zəbt edilməsi. Bundan əlavə, bəzi inkişaf edən ölkələrdə kənd ekosistemləri torpağın yerli/kənd əhalisindən alındığı müstəmləkəçiliyin yeni bir növü olan torpaqların zəbt edilməsinin hədəfi ola bilər, yaxud da bəzi təcrübələrin (“qırıb-yandırmaqla əkinçilik” kimi) ekoloji nəticələri barədə cüz biliyə sahib olanlar tərəfindən meşələrin qırılması və ya həddən artıq istismar edilməsi ilə məhv edilə bilər. Bu məsələlərlə bağlı Prezidia çox əhəmiyyətli bir qadağa ola bilər. Bu torpaq sahələrində becərilən məhsullar, yetişdirilən heyvanlar və yaxud dənizdə tutulan balıqlar vasitəsilə vətəndaşlar və təşkilatlar daha əlverişli üsullar barədə məlumatlandırıla bilər.

Yox olmaq təhlükəsi altında olan bəzi növlər (misal üçün, meşədə yaşayan və ya yetişən yerli heyvan və bitki növləri) yalnız müəyyən aqrar landşaft və ya ekosistem mövcud olduğu müddətdə qorunub saxlanıla bilər. Adətən landşaftı qoruyan Prezidia eyni zamanda müəyyən qədim kənd təsərrüfatı təcrübələrini də (qeyri-stabil torpaqları saxlamaq üçün daş divarlarla terraslama kimi) qoruyub saxlayır.

Bəzi nümunələr...

Yağ istehsalı ilə Maestrat Minillik Ağaclar Ekstra Təmiz Yağ Prezidiyası (İspaniya) 800 ildən çox yaşı olan və ciddi məhv edilmək təhlükəsi altında olan ağacları qorunub saxlanılması məqsədi daşıyır.

Wiesenwienerwald Quşarmudu Ağacı Prezidiyası (Avstriya) Vyana meşələrində

bitən çox gözəl quşarmudu ağacları barədə insanları məlumatlandırmaq üçün tərtib edilmişdir.

Torre Guaceto-Carovigno Mühafizə olunan Dəniz Ərazisində balıqçılar dəniz resurslarından dayanıqlı istifadəni və yerli balıqçılıq sənayesinin gələcəyini təmin etmək üçün ənənəvi avadanlıqlardan istifadə edir və kollektiv şəkildə hazırlanmış idarəetmə qaydalarına riayət edirlər.

Adətən hər hansı bir ekosistemin və üsulun qorunub saxlanılması eyni Prezidiada üst-üstə düşür.

Bəzi nümunələr...

Primiero Dağ Yağı və Yuxarı Elvo Çiy Süd Dağ Örüşü Yağı Prezidiaları (hər ikisi İtalyada) çiy süddən hazırlanan yağın (bazarda çətin tapılır) istehsal üsullarını, həmçinin iki Alp regionunun qədim daş südxanalarını qoruyur.

4. EKOLOJİ DAYANIQLILIQ ("TƏMİZ")

Prezidia prosedurlarında istifadə olunan əkinçilik üsulları torpağın məhsuldarlığını və hidroqrafik ekosistemləri qorumaq, kimyəvi maddələrdən istifadənin mümkün olduğu qədər qarşısını almalı, mümkün olduğu yerlərdə torpağın becərilməsi və idarə edilməsi üzrə ənənəvi üsulları qoruyub saxlamalıdır. Bu üsullar və becərmə əraziləri landşaftı və ənənəvi arxitekturanı qoruyub saxlamalıdır. İntensiv monokulturaya (hətta ənənəvi növlərə və ya ekotiplərə tətbiq olunsaydı belə), intensiv heyvandarlığa, dayanıqlı olmayan balıqçılıq üsullarına, sənaye məhsullarına və ya geni dəyişdirilmiş məhsullara icazə verilmir. Fondun internet sahifəsində əkinçilik, heyvandarlıq və emal üzrə ümumi təlimatları əks etdirən bölmə var ki, hər hansı bir istehsal protokollarının tərtibatı zamanı bu bölmədəki təlimatlara riayət edilməlidir.

5. SOSIAL DAYANIQLILIQ (“ƏDALƏTLİ”)

Prezidia özündə həmişə qida icmasını əks etdirir. Prezidia hər hansı bir fərdi istehsalçının və ya bir-biriylə əməkdaşlıq etməyən istehsalçıların lehinə olan layihə deyildir.

İstehsalçılar aktiv rol oynamalı və biznes qərarlarına təsir etmək iqtidarında olmalıdırlar. Buna görə də, layihələrin əsas fiqurları istehsalçıların özləridir. Prezidiyanın tərtib edilməsində əməkdaşlıq edəcəyimiz şəxslər torpaq sahiblərinin və ya nəhəng şirkətlərin seçimlərindən asılı olmamalıdır və buna görə də, Prezidia öz bizneslərində tam müstəqilliyə sahib olmayan istehsalçılarla əməkdaşlıq çərçivəsində tərtib edilə bilməz.

İstehsalçılar istehsal qaydaları (protokol) və məhsulun bazara çıxarılması üsulları barədə əməkdaşlıq etməyə və birlikdə qərar verməyə istəkli olmalıdırlar. İstehsalçılar kollektivlər, qurumlar (misal üçün, assosiasiya, konsorsium, kooperativ və s.) təşkil edə bilərlər.

Prezidiyaların məqsədlərindən biri istehsalçıların ailələrinin həyat keyfiyyətini artırmaq və sosial-iqtisadi rifahını yaxşılaşdırmaq məqsədilə onlar üçün adekvat və mənfəətli qiymətlər təyin etməkdir. Qiymətlər həmçinin şəffaf və istehlakçılar üçün ədalətli olmalıdır.

Prezidia məhsulları adətən qeyri-normal, kənar ərazilərdə (hündür dağlar, adalar, təcrid olunmuş kənd yerləri) və çətin şəraitdə hazırlanır. Bu məhsullar daha çox diqqət və əl bacarığı, daha uzun müddətli emal və gözləmə tələb edir və adətən az miqdarda istehsal edilə bilər. Bugünkü istehlak bazarları əsnaf məhsullarının əsl dəyərini verə bilmir və onları standartlaşmış bazar qaydalarına tabe olmağa, daha aşağı keyfiyyətli məhsullarla rəqabət aparmağa məcbur edir.

İstehsalçı (və istehlakçı!) üçün “ədalətli” qiymətin təyin edilməsi asan deyildir. İstehsalçılar istehsal müddətlərini kəmiyyət qiymətləndirməsini aparmalı və xərclərini hesablamalı (istehsal xərcləri, o cümlədən elektrik enerjisi, xam maddə, bazara çıxarmaq üçün daşınma xərcləri və s.) və mənasız mənfəət həddi təyin etməlidirlər. İstehlakçılar da oxşar olan, amma fərqli yerlərdən gətirilmiş və ya sənaye üsulu ilə hazırlanmış məhsulların qiymətləri ilə avtomatik müqayisə aparmadan Prezidiyanı qiymətləndirməyə cəhd etməlidirlər.

İSTEHSALÇILARLA MÜNASIBƏTLƏR

“Dad Gəmisı” məhsul kataloqu olsa da (istehsalçılar nominasiya üçün qeyd olunmaya bilər), Prezidia layihəsinin əsas xüsusiyyəti istehsalçılarla münasibətlər və onlara dəstək vermək üçün konkret təşəbbüslərin tərtib olunmasıdır. Prezidiyanın hazırlanması istehsalçılarla əlaqə saxlamaq, onlarla görüşmək, necə işlədiklərini izah etmələrini və üzləşdikləri çətinlikləri sadalamaqlarını xahiş etmək, istehsal ərazilərinə baş çəkmək, sosial, mədəni və iqtisadi konteksti başa düşmək, bazarı təhlil etmək və təbliğat təşəbbüslərinin planlamasına icmanı cəlb etmək deməkdir. Adətən Prezidiyanın tətbiqinə qərar verildikdə prosedurlar və ya onun bir hissəsi artıq “Slow Food”a məlum olmuş olur. Amma məhsulun istehsalı ilə məşğul olan bütün şəxslərlə əlaqə saxlayıb daha ətraflı araşdırma etmək əhəmiyyətlidir, çünki bu istehsalçıların böyük əksəriyyəti başlanğıcdan Prezidiada iştirak etməyə qərar verə bilərlər.

PREZIDIA ÜÇÜN BÜTÜN İSTEHSALÇILARLA NECƏ ƏLAQƏ SAXLAMALI

Bir regionda eyni üsullardan istifadə edən istehsalçılar adətən bir-birini tanıyır, buna görə də, biz bildiyimiz istehsalçılardan digərlərini də soruşaraq işə başlaya bilərik.

Başqa vacib bir məsələ istehsalçı assosiasiyasının mövcud olub-olmadığını bilməkdir. Bəzi assosiasiyalar qorumaq istədiyimiz xüsusi bir növü yetişdirən bütün fermerləri birləşdirən spesifik assosiasiyalar, bəziləri də heyvandarlar və əkinçilərin ümumi assosiasiyaları ola bilər. Digər istehsalçıları müəyyənləşdirmək üçün yerli aşpazlar, ekspertlər (baytar həkimlər, aqronomlar) və sözügedən məhsulu satan satıcılarla məsləhətləşmək də faydalı olar. Prezidia ilk bir neçə istehsalçı ilə - normal olaraq ən motivasiyalı və istəklilərlə başlayır, amma bu Prezidiyalı açıq layihələr olduğu üçün növbəti illərdə yeni istehsalçılar da qoşula bilər.

PREZIDIANIN

ƏLAQƏLƏNDİRİLMƏSİ

Prezidiaların texniki əlaqələndirilməsi Slow Food Biomüxtəliflik Fondu tərəfindən həyata keçirilir və Fond yeni layihə tələbləri alır, nominasiya üçün əlavə materialları toplayır və nəzərdən keçirir, istehsalçılara baş çəkmək səfərlərini təşkil edir və rəsmi olaraq Prezidianın tətbiqinə icazə verir. Fond özü Prezidianın tətbiqinə təşəbbüs göstərmir, bunun üçün Slow Food şəbəkəsindən və ya bu şəbəkənin olmadığı yerlərdə digər təşkilatlardan (QHT, institutlar və s.) gələn tələb əsasında fəaliyyətə başlayır. Slow Food Fondunun təmsil olunmadığı ərazidə Prezidianın yaradılması daha çətin prosesdir.

Slow Food şəbəkəsinin mövcud olmadığı ərazidə Prezidianın tətbiq olunması planlaşdırılırsa, həmin ərazidəki istehsalçıları assosiasiyaya qoşulmağa və ümumilikdə bu hərəkətdə aktiv olmağa həvəsləndirmək vacibdir.

Fond müəyyən bir müddət ərzində aktiv olan ekspertlər qrupu (baytar həkimlər, texnoloqlar, aqronomlar və s.) və istehsalçılarla işləyir. Bu şəxslər istehsalçılara istehsal problemlərini tapıb həll etməyə, zəruri hallarda istehsalın keyfiyyətini və dayanıqlılığını təkmilləşdirməyə və istehsal protokollarının yaradılmasında kömək edir.

PREZIDIANIN YARADILMASI

VƏ IDARƏ EDİLMƏSİ

MƏRHƏLƏLƏRİ

PREZIDIA ƏRİZƏ FORMASININ DOLDURULMASI

Yeni Prezidianın yaradılmasını istəyən şəxslər ərizə formasını doldurmaldırlar (ərizə formasını internet səhifəsindən endirmək olar). Formaya istehsal sistemi və istehsalçıların ilkin siyahısı haqqında məlumat daxil edilməlidir ki, ilkin qiymətləndirmə aparıla bilsin.

Yerli Slow Food şəbəkəsi tərəfindən ilkin təsdiq alındıqdan sonra ərizə forması mümkün olduğu hallarda müxtəlif istehsalçıların dequstasiya nümunələri ilə birlikdə Slow Food Fonduna göndərilir. Əgər ərazidə Slow Food şəbəkəsi mövcud deyilsə, ərizə forması birbaşa Fonda göndərilə bilər.

İSTEHSALÇILARA BAŞ ÇƏKMƏK ÜÇÜN İLKİN SƏFƏRİN TƏŞKİLİ

Əgər ərizə əsaslıdırsa, Fond yerli Slow Food nümayəndələri ilə birlikdə istehsalçılara baş çəkmək üçün ilkin səfəri təşkil edə bilər. Səfər zamanı istehsal ərazisi nəzərdən keçirilməli və yerli əlaqəli tərəflərlə (institutlar, potensial sponsorlar) və bütün maraqlı istehsalçılarla görüş keçirilməlidir. Yerli istehsalçılarla görüş əsas problemləri müəyyənləşdirmək və xüsusi bir sənəddə qeyd ediləcək layihə məqsədlərini təyin etmək üçün zəruridir. Bu xüsusi sənəddə hər kəsin razılaşdığı əsas prinsiplər, hər şeydən öncə və vacib olan keyfiyyətli, təmiz və ədalətli istehsala doğru birgə addımlamaq istəyi və məhsulun keyfiyyətinin artırılması və təbliği üçün icma kimi işləməyə hazır olmağı aydınlaşdıracaqdır.

Səfər zamanı layihənin gedişatını könüllü əsasda əlaqələndirə biləcək iki yerli məsul şəxsin müəyyən edilməsi vacibdir: bu iki şəxsdən biri istehsalçıların nümayəndəsi və sözcüsü, digəri isə Slow Food Fondunun nümayəndəsi olacaqdır ki, seçildiyi andan Fondun müsahibi kimi çıxış edəcəkdir.

Başlanğıc anında istehsal vəziyyəti barədə məlumatlar (o cümlədən cəlb edilən istehsalçıların sayı, istehsal edilən miqdar, bazarın növü və s. barədə məlumatlar) dərhal toplanmalı və sorğu

vərəqində (Slow Food tərəfindən təmin edilən) ətraflı qeyd edilməlidir. Bu, vəziyyətin dəqiq profilini, potensialı və həll edilməli problemləri aydınlaşdırmağa imkan verir. Növbəti illərdə bu məlumatları mütəmadi olaraq yeniləməklə Prezidianın inkişafını və onun iqtisadi, sosial, mədəni və ekoloji nəticələrini qiymətləndirmək mümkündür. İstehsalçılarla ilk görüşdə Slow Food Fondunun təqdimatına (onun tarixçəsi, məqsədləri və fəlsəfəsi) böyük diqqət verilməli, Slow Food şəbəkəsinin və Fondun Prezidia layihəsinin tərtib edilməsindəki rolu aydın şəkildə izah edilməlidir.

İSTEHSAL PROTOKOLUNUN TƏRTİB OLUNMASI

Bütün istehsalçılar məlum olduqdan və cəlb edildikdən sonra istehsal protokolu tərtib edilə bilər. Bu, Prezidianın tərtib edilməsi üçün əsas şərtidir. Fond protokolonun ilkin variantının hazırlanmasına dəstək verə, istehsalın hər bir növü üçün təlimatları və zəruri məlumatların toplanması üçün sadə sorğu vərəqlərini təmin edə bilər.

İstehsal protokolu ona yiyələnəcək Prezidia istehsalçıları ilə aparılan məsləhətləşmələrin nəticəsində hazırlanmalıdır. Bu protokol ekspertlərin və ya akademik heyətin ofisdə hazırladığı sənəd ola bilməz. İstehsalçıların sərf etdikləri vaxt uzun ola bilər, amma hər kəs tərəfindən razılaşdırılan mətnin son variantının hazırlanması prosesində onların fikirlərini nəzərə alınmalıdır.

Bu işlərin həyata keçirilməsi üçün ideal proses belədir: istehsalçılarla ilkin görüş təşkil edilir; bu görüşdə Slow Food Fondunun nümayəndəsi sorğu vərəqəsi təqdim edilir ki, bu sorğu vərəqəsinə istehsalçılardan toplanılan əsas məlumatlar daxil ediləcəkdir. Sorğu vərəqi hər bir məhsul kateqoriyası (pendirlər, qurudulmuş ət, yeməli bitkilər, bal, ətlik heyvan növləri, südlük heyvan növləri və s.) üçün xüsusi olaraq hazırlanmışdır.

Sorğu vərəqi doldurulduqdan sonra istehsalçılar protokolonun ilkin variantını tərtib edə bilər ki, daha sonra bu variant hər kəsin razılaşacağı yekun variant şəklinə salınacaqdır. Bəzi həssas və mürəkkəb

suallarla bağlı ekspertlərin (aqronom, baytar həkimlər, qida texnoloqları və s.) rəyi faydalı ola bilər.

Bu proses böyük səbr tələb edir. Bilmək vacibdir ki, fikirlər arasında ziddiyyətlər faydalı ola bilər, çünki bu təzadlar zəif nöqtələri və seçim etmək zərurətini üzə çıxara bilər və əks qütblər kompromisə gedə bilər. Müzakirə və fikirlər arasında ziddiyyətlər coğrafi ərazinin təyin edilməsi, istehsal zəncirində hansı mərhələlərin zəruri olması olduğu, məhsulun saxlanılaraq yetişdirilməsi müddəti və s. ilə bağlı ola bilər.

PROTOKOLUN FUNDAMENTAL ASPEKTLƏRI

Protokolda istehsal sahəsi dəqiq müəyyən edilir, məhsulun tarixçəsini sənədləşdirilir, becərmə (və ya yetişdirmə) və emalin mərhələləri ətraflı şəkildə təsvir edilir. Protokolon bu şəkildə hazırlanması ilk dəfə birlikdə işləyən istehsalçıların istehsal üsullarını müqayisə etməyi və biliklərini kağıza köçürməkləri üçün imkan yaradaraq onları məlumatlandırır.

Protokol həm Fond, həm də istehsalçılar tərəfindən təsdiqlənməlidir. Son versiya Prezidianın bütün istehsalçıları tərəfindən imzalanmalı və bu, Prezidianı ictimaiyyətə təqdim etmək üçün münasib vaxt ola bilər. Əgər protokol müfəssəl şəkildə və diqqətlə hazırlanıbsa, Prezidianın zəif nöqtələrinin aşkar edilməsinə imkan yaradacaqdır. Prezidiaların əsas məqsədlərindən biri istehsalçılara öz məhsullarının keyfiyyətini və istifadə etdikləri üsulların dayanıqlılığını inkişaf etdirməyə və ya qoruyub saxlamağa kömək etməkdir.

İSTEHSAL, BECƏRMƏ VƏ HEYVANDARLIQ ÜSULLARI

Hər bir məhsul kategoriyası üçün xüsusi təlimatlar mövcuddur (Fondun internet saytından əldə edilə bilər) və bu təlimatlar Prezidianın protokolonun ilkin variantını hazırlayarkən istifadə edilməlidir. Təlimatlara, misal üçün, pendir istehsalında çiy südün istifadə edilməsi öhdəliyi, kimyəvi dadlandırıcılardan, qoruyuculardan və qatıqlardan istifadənin qadağan edilməsi, əkinçilik və balıqçılığın dayanıqlılığının tələb edilməsi, ənənəvi istehsal üsullarının və ərazilərinin qorunması öhdəliyi və s. daxildir. Təlimatlar ekspertlər və istehsalçılarla əməkdaşlıq çərçivəsində Fond tərəfindən tərtib edilmişdir. İllər keçdikcə bu təlimatlar yerli koordinatorlar və istehsalçıların töhfələri sayəsində mütəmadi olaraq təkmilləşdirilir və yenilənir.

Prezidialar və mənşə yeri ilə adlandırmanın qorunması

Avropada son bir neçə ildə Avropanın adlandırma aktları (PDO – mənşə yeri ilə adlandırmanın qorunması və ya PGI – qorunan coğrafi göstərici) ilə artıq qorunan məhsullar üçün bir çox Prezidia yaradılmışdır. Belə olduğu halda, artıq Avropa markası ilə qorunmaqda olan məhsul üçün Prezidianın yaradılması artıq görünə bilər, amma bəzi hallarda Slow Food Fondu istehsal üsulunun və ya ərazisinin adlandırma protokollarının tələb olunan şəkildə əhatə etmədiyini xüsusi aspektlərini qorumağı zəruri hesab etmişdir. Bütün Prezidialar, həmçinin Avropa adlandırma aktlarına riayət etməlidir. Bu hallarda Prezidia protokolu adlandırma aktlarının əlavəsi kimi (PDO protokolu ilə müqayisədə daha çox məhdudlaşdırıcı sənəd qismində) çıxış edir. Yuxarıda qeyd olunan hallarda Prezidianın adı adlandırma aktındaki ada müvafiq olmalıdır (əlavə məlumat və ya sifət daxil etmədən) və bütün Prezidia istehsalçıları Avropa adlandırma aktı qaydalarına riayət etməlidirlər.

Bəzi nümunələr...

Roccoverano Robiola Prezidiyası istehsalçıları (İtaliya keçi pendiri) PDO protokoluna riayət edir, amma bu protokol istehsalçılara məhsullarında müəyyən miqdarda inək və qoyun südündən istifadə etməyə icazə versə də, onlar yalnız keçi südündən istifadə edirlər. Prezidiyanın istehsal qaydalarında bu daha ciddi tələb əksini tapmışdır. Bəzən ekstremal hallarda Prezidia istehsalçıları adlandırma aktı qaydalarına riayət etməyə davam etmək istəmərlər və çıxmağa qərar verirlər. Belə olan halda, həmin istehsalçılar sözügedən tarixi addan imtina etməlidirlər.

PREZIDIANIN ADININ MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ

Prezidia üçün adın seçilməsi çox əhəmiyyətlidir. Bu ad spesifik tarixi kimliyin və ənənənin təsdiqidir. Buna görə də, yerli icmanın həmin məhsul üçün istifadə etdiyi adı bilmək zəruridir. İxtira edilmiş adlardan və folklor adlarından (fermer salyamisi, ferma pendiri və s.), həmçinin özəl olaraq qeydiyyatdan keçirilmiş kommersiya adlarından istifadə etmək qadağandır. Prezidiyanın reklamı üzrə Slow Food kommunikasiya fəaliyyətləri ictimaiyyətin məhsula verilən adlarla daha çox tanış olması ilə nəticələnir. Bir neçə ildən sonra adın dəyişdirilməsi və əvvəlki kommunikasiya fəaliyyətlərinin boşa getməsi kimi bir vəziyyətin qarşısını almaq üçün hansı adın istifadə ediləcəyi ilə bağlı qərarı lap əvvəldə yaxşıca düşünmək lazımdır. Prezidiyanın adını həmişə məkanla, məhsulun istehsal edildiyi ərazi ilə bağlamaq daha əlverişlidir. Bu formada həmin regionun dəyərini təkcə coğrafi baxımdan deyil, həmçinin sosial və mədəni baxımdan vurğulamış oluruq ki, bu yolla Prezidia yerli inkişaf üçün bir alət rolunu oynaya bilər.

Bəzi nümunələr...

Alnif Zirəsi Prezidiyası adını əsrlərlə yetişdirildiyi kənddən götürür: Cənub-şərqi Mərakeşdəki Alnif kəndindən.

Poliqnano kəndində (İtaliya) yetişdirilən köklərin rəngi açıq sarıdan tünd narıncıya, tünd bənövşəyiyyə kimi dəyişir. Bunun səbəbi toxumların saxlanılıb xüsusi bir ərazidə əkilməsindən ibarət yerli əkinçilik təcrübəsidir.

La Quaxira Maş lobyası Prezidiya adını Kolumbiyadakı Alta Quaxira ərazisindən götürür.

İSTEHSAL ƏRAZISİNİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ

İstehsal protokolunda göstərilən istehsal ərazisi təkcə başlanğıcdan cəlb edilən istehsalçıların yaşadığı və işlədiyi ərazi olmalı deyil, amma bütövlükdə tarixi istehsal ərazisini əhatə etməlidir. Bu ərazidə həmin məhsulu istehsal edən və protokola riayət etmək istəyən hər kəsin Prezidiaya qoşulmaq imkanı olmalıdır. İstehsal ərazisi iqlim şəraiti baxımından bircinsli olmalı (misa! üçün, dağlıq ərazidə istehsal olunan pendirlə aran ərazidə istehsal olunan pendiri bir tuta bilmərik) və məhsulun istehsal ənənəsi və tarixçəsi ilə bağlı olmalıdır. Məlumatlar həm yazılı, həm də şifahi ifadələrə əsaslanmalıdır.

Məhsulun necə və harda istehsal olunduğunu və ənənəvi olaraq necə və harda yeyildiyini müəyyən etmək üçün icma ilə söhbətlər aparılmalı, yaşlı nəsilədən, aşpazlardan və tarixi restoran və barlardan müsahibə götürülməlidir.

TƏLİM VƏ TEXNİKİ YARDIMIN TƏŞKİLİ

Prezidiya fəaliyyətlərinin ən əhəmiyyətli hissələrindən biri təlimlərdir və bu təlimlərin müxtəlif məqsədləri var: istehsalın keyfiyyətini artırmaq; istehsalçıların həssas təhlil bacarıqlarını gücləndirmək; istehsalçı birliklərinin yaradılması; dayanıqlı qablaşdırmanı inkişaf etdirmək və istehsalçılara kommunikasiya və marketinq bacarıqlarını inkişaf etdirməyə kömək etmək.

TƏLİM METODLARI

Dequstasiya. Bütün istehsalçıların məhsul nümunələrinin müqayisəli dequstasiyası vasitəsilə biz emal və ya saxlanılaraq yetişdirmə proseslərində potensial qüsurları aşkar edə və məhsulların dad keyfiyyətlərini təkmilləşdirə bilərik. Dequstasiya müxtəlif istehsalçıların hazırladığı və ya müxtəlif regionlardan gətirilən məhsullardakı fərqləri ortaya çıxaracaq və bu da kommunikasiya və məhsulların tanınması zamanı istifadə oluna bilər. Həm istehsalçılar, həm də Slow Food ekspertləri dequstasiya sessiyalarında iştirak etməlidirlər.

Ekspert səfərləri. Beynəlxalq şəbəkəsi sayəsində Slow Food Fondu texniki və ya təşkilati problemləri tapıb həll etmək üçün istehsalçılar və dünyanın müxtəlif yerlərindən olan texnik və ekspertlərlə ünsiyyət yarada bilər. Fond, həmçinin əsnaf və ekspertləri birbaşa Prezidiaya baş çəkmək üçün göndərə bilər.

İstehsalçılar arasında mübadilə. Prezidialar arasında bilik mübadiləsi (bu mübadilə bir istehsalçı qrupunun digər Prezidialara və ya istehsal sahələrinə baş çəkməsi ilə həyata keçirilə bilər) istehsalçılara oxşar kənd təsərrüfatı və əsnaf məhsullarını aşkar etməyə, həll yolları tapmağa və ya onların ölkəsində tətbiq edilə biləcək reklam və satış metodlarını aşkar etməyə imkan verir.

Təlim seminarları. Fond müxtəlif sektorlarda (pendir, meyvə-tərəvəz, at və s.) fəaliyyət göstərən istehsalçılar üçün həm ərazidə, həm də beynəlxalq ofislərdə təlim seminarları təşkil edir.

İSTEHSALÇILARI

BİRLƏŞDİRƏN İCMA

Slow Food Fondunun gələcəyə strateji baxışında iştirakı gücləndirmək məqsədilə bir Prezidiyanın bütün istehsalçıları bütün üzvlərin razılaşdığı məqsədləri özündə əks etdirən təsis protokolunu imzalamaqla Slow Food İcması yaradacaqdır.

Prezidiya istehsalçılarının İcması Prezidiya layihəsinin və spesifik məhsulun təşviqi fəaliyyətlərini həyata keçirə, o cümlədən tədbirlərdə ümumi iştiraka kömək edə, Slow Food İcmalarının beynəlxalq şəbəkəsində aktiv fəaliyyətlə çıxış edə bilər.

İstehsalçılar, emal müəssisələri, aşpazlar və ya Prezidiyanı gücləndirməkdə maraqlı olan hər kəs Slow Food İcmasına üzv ola və icmanın bütün üzvləri ilə birlikdə və Slow Food prinsiplərinə tam riayət etməklə təsis protokolundakı hədəflərə çatmaq üçün töhfələrini verə bilər. Slow Food Fondu məhsulun etiketində əmtəə nişanının vurulması üçün icazənin verilməsinin qiymətləndirilməsi hüququnu özündə saxlayır. Seçim Prezidiya layihəsinin aktiv olduğu müxtəlif ölkələrdə prosedurun bütün mərhələlərindən keçmə ehtimalından asılıdır. İlk icma fəaliyyətlərindən sonra Prezidiya istehsalçılarından qrupu tam möhkəmləndikdən sonra istehsalçılar kooperativ, konsorsium və ya öz seçimlərindən asılı olaraq digər kollektiv qurum yarada bilərlər. Bu, o demək deyil ki, kollektiv qurum yaranan istehsalçılar öz məhsullarını kollektiv şəkildə satmalıdırlar, fərdi bizneslər öz müstəqilliyini saxlayacaq, amma vacib məsələ olan odur ki, bu istehsalçılar kollektiv şəkildə inkişafa doğru aparılan ümumi layihənin bir hissəsi olduqlarını hiss etsinlər. Rəsmi qrup və ya assosiasiyanın yaradılmasının bir çox üstünlükləri var. Kollektiv qrup şəklində layihələrin tərtib edilməsi daha asandır; istehsalçılara maliyyə dəstəyi göstərən dövlət qurumları vəsaiti fərdlərdən daha çox assosiasiyalara verməyə üstünlük verir; bəzi xərclər istehsalçılar arasında bölüşdürülə bilər (misal üçün, kombayn kimi avadanlıqların alınması (bu avadanlıqlar çox bahadır və qısa müddətlik istifadə olunur); reklam materialları; sərgidə iştirak etmək üçün nəqliyyat; təlim sessiyaları və s.). Assosiasiya tərkibində birləşmək digər istehsalçılarla əməkdaşlıq, problemləri və imkanları paylaşmaq deməkdir. Bu birləşmə adətən yeni fikirlərə açıq olmaq və şəxsi baxış bucağından inkişaf etmək deməkdir. Assosiasiya yaratmaq – buna görə qrupu və bəzən də məhsulun adını rəsmi qeydiyyatdan keçirmək – məhsulun və ənanənin varlığını rəsmiləşdirmək, onu qorumaq və təbliğ etmək, onu daha çox tanımaq deməkdir.

PREZİDİANIN TANIDILMASI VƏ ONUN DƏYƏRLƏRİNİN ARTIRILMASI

Risk altında olan qida müxtəlifliliyinin qorunub saxlanması üçün ətraf mühitin və bu ənənələrin qorunmasının əhəmiyyətini başa düşən yeni bazarın yaradılması və dünya üzrə yüz minlərlə həssas və maraqlı müştərinin (daha düzgün formada ifadə etsək, birgə istehsalçılar) cəlb edilməsi zəruridir. Qlobal bazarın standartlaşmaya doğru yön alması kiçik istehsalçıların biznesini riskə atır, çünki bu istehsalçılar qida sənayesi ilə rəqabət apara bilmirlər. Buna görə də, Slow Food Fondu bu tendensiyayla mübarizə aparmaq istəyən hər kəsi birləşməyə və bu kiçik, əsnaf istehsalçıların yeni bazar tapmağına kömək etməyə səsləyir.

Slow Food dünya üzrə yüz minlərlə insanın üzv olduğu hərəkatdır.

Özünü assosiasiyanın ətrafında formalaşan bu "hərəkət"ın bir parçası kimi görən dəstəklərin və ya insanların sayı milyonlardır. Bütün bu insanlar çox güclü motivasiyaya sahibdirlər və Slow Food Fondunun fəaliyyətlərində müəyyən formada iştirak edirlər. Bu insanlar, həmçinin Prezidia məhsulları üçün potensial bazardır. Slow Food Fondunun çoxsaylı tanıtma və kommunikasiya fəaliyyətlərinin məqsədi Prezidia layihələrinin profilini gücləndirmək və istehsalçılarla birgə istehsalçıları bir-birinə tanıtmaqdır. Buna dair aşağıda bir neçə nümunə verilmişdir.

TƏDBİRLƏR

Prezidiaların Slow Food Fondunun təşkil etdiyi beynəlxalq tədbirlərdə (Terra Madre Salone del Gusto, Cheese, Slow Fish və s.) iştirakı həyati əhəmiyyətə malikdir, eləcə də, onların dünyada regional və dövlət səviyyəsində təşkil edilən bir çox yerli tədbirlərdə iştirakı vacibdir. Tədbirlərdə Prezidialar və Slow Food Biomüxtəliflik Fondu üçün spesifik yerlərin ayrılması artıq ənənə halını alıb.

Bu tədbirlərdə istehsalçılar təkə öz məhsullarını satmırlar, daha əhəmiyyətli, onlar öz məhsullarını tanıdı, jurnalistlərlə, alıcılarla, həvəskarlar və digər istehsalçılarla ünsiyyət qura bilər. Bu tədbirlər Slow Food Fondunun öz layihələrini və sahədə gördüyü işlərin nəticələrini təqdim etmək üçün vacib imkanlardır.

AŞPAZLAR VƏ İSTEHSALÇILAR ARASINDA İTTİFAQ

Aşpazlar Slow Food fəlsəfəsini işlədiklərini restoranlarda yaymaqla dəyərli elçilər olmuşlar. İttifaq şəbəkəsi aşpazları, kiçik istehsalçıları və Slow Food Prezidialarını əlaqələndirir. İttifaq üzvü aşpazlar Prezidiaların və ya "Dad Gəmis" kataloqundakı, qida icmalarının, yerli kiçik istehsalçıların

keyfiyyətli və təmiz məhsullarıdan istifadə edir, bu məhsulları təchiz edən istehsalçıların adını menyuya daxil edir. Bu cür İttifaqlar bir çox ölkədə fəaliyyətdədir və digər ölkələr də bu təşəbbüsə maraq göstərməkdədir.

TORPAQDAN BAZARA (EARTH MARKETS) BAZARLARI

Torpaqdan Bazara bazarları Slow Food fəlsəfəsi təlimatlarına əsasən yaradılmış fermer bazarlarıdır. İcmaların idarə etdiyi bu bazarlar istehsalçıların keyfiyyətli məhsullarını münasib qiymətə birbaşa müştəriyə təklif etdiyi əhəmiyyətli sosial görüş məkanlarıdır və ekoloji cəhətdən dayanıqlı üsulların qorunub saxlanılmasını təmin edir. Bundan əlavə, bu bazarlar yerli icmanın ərzaq mədəniyyətini qoruyur və biomüxtəlifliliyin qorunmasına töhfəsini verir.

Torpaqdan Bazara bazarları mütəmadi olaraq yerli Prezidia istehsalçılarına ev sahibliyi edir və tez-tez xüsusi tədbirlər üçün digər ərəzilərdən Prezidiaları dəvət edir.

T İSTEHLAKÇILAR QRUPPLARI

Slow Food Fondu Prezidia istehsalçılarını və istehlakçıları təkcə təşkil etdiyi tədbirlər zamanı deyil, eyni zamanda birbaşa satışı təbliğ etməklə onları bir araya gətirmək üçün öz şəbəkəsindən istifadə edir. Slow Food Fondu üzvlərinin və konviviუმlarının təşkil etdiyi etik alıcı qrupları adətən eyni coğrafi ərazi çərçivəsində olan fermerlər və istehlakçılar arasında birbaşa əlaqənin yaradılmasına təşviq edir. İDKt layihələrində (CSA; İcmanın Dəstəklədiyi Kənd təsərrüfatı) iştirakçılar istehsalçılara əvvəlcədən ödəniş edir və bu da istehsalçılar üçün həmin mövsümdə satışların təminatlı olmasını mümkün edir.

PREZIDIALARIN TƏQDİM EDİLMƏSİ

Slow Food üçün keyfiyyət obyektiv parametrlərlə deyil, məhsulun hekayəsi ilə ölçülür. Məhz buna görə təşkilat diqqəti xüsusilə kommunikasiyanın müxtəlif formalarına cəmləyir. Prezidia məhsullarının hekayəsi dövlət nəşrlərində, bülletenlərdə və internet səhifələrində birbaşa, istehsalçıların və məhsulun əldə olunduğu yerlərin hekayələri, qədim üsulların təsvirləri ilə danışılır.

Slow Food Fondunun mətbuat mərkəzi daimi olaraq Prezidialar barədə məqalələri və hesabatları İtaliya mediasına və beynəlxalq mediaya, o cümlədən qəzetlərə, jurnallara, televiziya və radio kanallarına göndərir.

Slow Food Fondunun internet səhifəsində (www.slowfood.com) tez-tez Prezidialar haqqında xəbərlər, həmçinin istehsalçılar, reseptlər və s. barədə hekayələr dərc edilir. Prezidialar barədə məlumatı Slow Food Fondunun ölkələr üzrə və regional internet səhifələrindən də əldə etmək olar.

Prezidia məhsullarının beynəlxalq səviyyədə tanındığı halda, ən vacib bazarları olan yerli bazarda tanınmamasının qarşısını almaq üçün Prezidialar üçün onların yerli səviyyədə tanınması da vacibdir. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Prezidia fəaliyyətlərinin əhəmiyyətli mədəni məqdəsi var: yerli ərazi, adət və ənənələri yenidən kəşf etmək və onlar barədə bilikləri paylaşmaq, bu ərazi və adət-ənənələri dayanıqlı yerli inkişaf üçün fürsətə çevirmək.

Buna görə də, hər hansı bir Prezidiya başlayanda yerli mətbu orqanlarını və digər media qurumlarını prosesə cəlb etmək, Prezidianın tətbiqinə başlanılması, istehsalçıların fəaliyyətləri, mübadilələr və Prezidia fəaliyyəti dövründə digər vacib məqamlar barədə bu mətbu və media orqanlarına mütəmadi məlumatlar vermək vacibdir. Yerli restoranları və mağazaları da bu prosesə cəlb etmək və əraziyə səfər edən turistlərin bu ərazilərin kəşf edilməsi xüsusi adətlərinin olduğunu bilmələrini təmin etmək eyni dərəcədə əhəmiyyətlidir.

SLOW FOOD

KAMPANIYALARI

İlk yarandığı illərdən Slow Food Prezidiaları bir neçə Slow Food kampaniyası üçün ilham mənbəyi və konkret, əsl nümunə kimi çıxış etmişdir.

Misal üçün, 70-plus pendir Prezidiaları çiy süddən (Slow Cheese) istifadənin müdafiə edilməsi kampaniyalarının flaqmanı olub. Dəniz məhsulları və ənənəvi balıqçılıq üsulları Prezidiaları Slow Fish kampaniyasının ayrılmaz tərkib hissəsidir. Bal və arı Prezidialarının arıları qorumaq üçün neonikotinoid tərkibli pestisidlərin istifadəsinə qarşı kampaniyalarla əlaqəsi vardır.

ETIKET MƏTNLƏRİ

Etiket mətni təchizat zəncirinin hər bir aspekti (mənşə yeri, becərmənin və ya yetişdirmənin növü, emal üsulu və s.) barədə istehlakçılara məlumat verir. Bu mətn fərdi ola bilər və hər bir istehsalçının həqiqətini təsvir edə bilər (bu, ən yaxşı variantdır, çünki bu şəkildə tanılacaq hər bir istehsalçının spesifik kontekstinə imkan yaranır) və ya bu, mümkün deyilsə, kollektiv ola bilər (bu halda etiketdə istehsalçıların ortaq təcrübələrinin ümumi təsviri verilir və Prezidiyanın əsas nüansları əksini tapır).

Mağazalarda və supermarketlərdə satılan ərzaqların üzərindəki etiketlərin əksəriyyərində məhsulun tərkibi barədə kifayət qədər məlumat verilmir, o ki qaldı, məhsulun istehsal hekayəsi, istehsal edildiyi ərazinin xüsusiyyətləri, istehsal üsulu, süd və ya ət üçün istifadə olunan mal-qara növləri, necə yetişdirildiyi və s. barədə məlumat verilsin. Bu məlumatlar istehlakçılara əsl və təmiz məhsul istehsal edən istehsalçıların xeyrinə seçim etməyə kömək edəcəkdir. Buna görə də, Slow Food Fondu məhsulun arxasına vurulan etiket (arxa etiket) hazırlamışdır ki, bu etiket bütöv istehsal zəncirinin müfəssəl hekayəsi əks edəcək və istehsalçılara daha məsuliyyətli seçim etməyə imkan verəcəkdir.

DİQQƏT!

Slow Food Fondu ilə xüsusi müqavilə çərçivəsində icazə verilmiş hallar istisna olmaqla, Slow Food Fondunun loqosunu və ya Slow Food assosiasiyasının adını qablaşdırmada, məhsul etiketlərində və ya digər formada istifadə etmək qadağandır.

Amma Prezidia məhsullarını Slow Food Fondunun icazəsi ilə broşuralarda və ya afişalarda qeyd etməyə və təsvir etməyə icazə verilir. Etiketlərdə həmişə aşağıdakı cümlə qeyd edilməlidir: "Prezidialar ənənəvi üsullarla hazırlanmış keyfiyyətli əsnaf məhsullarını təbliğ edən Slow Food Fondunun layihələridir". www.slowfood.com

Bir çox Prezidia bu arxa etiket qaydasını tətbiq edir (bu qayda qanunla tələb olunan etiketi əvəzləmir, əksinə əlavə məlumatlarla onu tamamlayır), layihədə istifadə olunan növlər və cinslər, becərmə və emal üsulları, mənşə yeri, heyvanın sağlamlığı barədə ətraflı məlumat, saxlama şəraiti barədə məsləhət və süfrəyə verməklə bağlı təkliflər verir.

Etiket mətninin hazırlanması üçün təlimatları Slow Food Fondunun internet sahifəsindən əldə etmək olar. Etiket mətni Prezidiyanın tətbiqində vacib mərhələ olmalı və bütün istehsalçılar tərəfindən istifadə edilməlidir.

BU LAYIHƏ AVROPA İTTİFAQI
TƏRƏFİNDƏN MALİYYƏLƏSİR

COVCHEG

Slow Food®

ANIMALS PROTECTION
PUBLIC UNION

National Association
of Rural Municipalities
of Azerbaijan

*Bu sənəd Avropa İttifaqının dəstəyi ilə hazırlanıb. Sənədin matnina, və orada təsvir olunmuş tapıntılara və nəticələrə yalnız
Slow Food məsuliyyət daşıyır və Avropa İttifaqının nöqtəyi nəzarəti əks etdirmir.*